

Rozsudek Nejvyššího soudu SSR ze dne 26.01.1977, sp. zn. 1 Cz 12/77, ECLI:CZ:NS:1977:1.CZ.12.1977.1

Číslo: 30/1978

Právní věta: Ustanoveniam Občianskeho zákonníka nezodpovedá žalobný návrh o zrušenie zmluvy o prevode vlastníctva k veci. Takému návrhu súd preto nemôže vyhovieť. Je však jeho povinnosťou postupovať podľa ustanovení § 5 a § 43 O. s. p. a viesť žalobcu k oprave žalobného návrhu (napr. o určenie, že zmluva je neplatná, alebo o určenie, že žalobca je vlastníkom veci, prípadne o vydanie hnutelnej veci), ktorý by zodpovedala ustanoveniam právnych predpisov aj právu o oprávnenému záujmu žalobcu, ktorých ochrany sa žalobou domáha.;;

Soud: Nejvyšší soud SSR

Datum rozhodnutí: 26.01.1977

Spisová značka: 1 Cz 12/77

Číslo rozhodnutí: 30

Číslo sešitu: 9-10

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Řízení před soudem, Vlastnické právo

Předpisy: 99/1963 Sb. § 5

§ 43

§ 80

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Č. 30/1978 sb. rozh.

Ustanoveniam Občianskeho zákonníka nezodpovedá žalobný návrh o zrušenie zmluvy o prevode vlastníctva k veci.

Takému návrhu súd preto nemôže vyhovieť. Je však jeho povinnosťou postupovať podľa ustanovení § 5 a § 43 O. s. p. a viesť žalobcu k oprave žalobného návrhu (napr. o určenie, že zmluva je neplatná, alebo o určenie, že žalobca je vlastníkom veci, prípadne o vydanie hnutelnej veci), ktorý by zodpovedala ustanoveniam právnych predpisov aj právu o oprávnenému záujmu žalobcu, ktorých ochrany sa žalobou domáha.

(Rozsudok Najvyššieho súdu SSR z 26. 1. 1977, [1 Cz 12/77](#))

Žalobca sa žalobou domáhal, aby súd „zrušil darovaciu zmluvu“ zo 6. 2. 1970 registrovanú Štátnym

notárstvom v Michalovciach pod sp. zn. R I 125/70 a aby určil, že rodinný dom č. p. 106 v M. postavený na pozemku parc. č. 249 je v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobcu a žalovanej A. K. V žalobe uviedol, že 19. 4. 1952 uzavrel manželstvo so žalovanou A. K. Štyri dni pred uzavretím manželstva daroval žalovanej nehnuteľnosti (drevený dom pokrytý slamou, dvor, záhradu a stodolu). Počas trvania manželstva starý dom zbúrali a na jeho mieste z vlastných prostriedkov nadobudnutých počas manželského spolužitia v rokoch 1957 - 1964 vybudovali nový rodinný domček, ktorý je v ich bezpodielovom spoluvlastníctve. Žalovaná 6. 2. 1972 tento dom darovala svojmu synovi z prvého manželstva - žalovanému Š. F. V zmluve bola zamlčaná podstatná skutočnosť, že starý dom už neexistuje a na jeho mieste stojí nový dom. Ďalej žalobca uviedol, že zmluva bola uzavretá bez jeho vedomia, vyjadrenia a súhlasu.

Žalovaná A. K. na pojednávaní 26. 9. 1975 uznala, že dom postavili za trvania manželstva a že žalobcovi povedala o prevode až dodatočne; uviedla, že dom previedla na syn preto, lebo ju žalobca opustil. žalovaný Š. F. uvádzal, že nevedel že z domu patrí niečo aj žalobcovi.

Okresný súd v Michalovciach rozsudkom zrušil uvedenú darovaciu zmluvu zo 6. 2. 1970 a vyslovil, že rodinný dom č. p. 106 v M. s pozemkami parc. č. 249, 250/1 a 250/2 patria do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu a žalovanej A. K. Rozsudok odôvodnil tým, že nehnuteľnosť bola síce zapísaná len na mene žalovanej, avšak rodinný domček bol postavený počas trvania manželstva, takže tvorí bezpodielové spoluvlastníctvo; prevod tejto nehnuteľnosti na žalovaného je neplatný, keďže s nehnuteľnosťou disponovala len žalovaná A. K.

Najvyšší súd SSR rozhodol o sťažnosti pre porušenie zákona, ktorú podal generálny prokurátor SSR, tak, že uvedeným rozsudkom súdu prvého stupňa, ktorý sa stal právoplatný, bol porušený zákon.

Z odôvodnenia:

Pre posúdenie prejednávanej veci bolo treba objasniť, či žalovaná v čase, keď darovala nehnuteľnosť žalovanému, bola výlučnou vlastníčkou darovaných nehnuteľností; iba ako výlučná vlastníčka bola by totiž mohla bez ďalšieho nehnuteľnosti previesť na iného.

Podľa ustanovenia § 143 O. z. v bezpodielovom spoluvlastníctve manželov je všetko, čo môže byť predmetom osobného vlastníctva a čo niektorý z manželov nadobudol za trvania manželstva, s výnimkou vecí získaných dedičstvom alebo darom, ako aj vecí, ktoré podľa svojej povahy slúžia osobnej potrebe alebo výkonu povolania len jedného z manželov.

Majetkové spoločenstvá medzi manželmi vzniknuté podľa predošlých predpisov zanikajú 1. 4. 1964. Týmto dňom vznikne bezpodielové spoluvlastníctvo manželov ku všetkému, čo podľa tohto zákona do ich bezpodielového spoluvlastníctva patrí (§ 500 ods. 1 O. z.).

Súd mal teda zistiť, či dom bol postavený za peniaze, ktoré boli výlučne vlastníctvom žalovanej a. K., ako to táto žalovaná tvrdila, a či teda aj dom bol v jej vlastníctve, alebo či bol stavaný za spoločné prostriedky žalobcu a žalovanej A. K. a patril do ich bezpodielového spoluvlastníctva manželov, ako to tvrdil žalobca. Ďalej mal súd zistiť, aká bola dohoda žalobcu a žalovanej A. K. ohľadne stavby a vlastníctva predmetného domu ako aj pozemku, na ktorom bol dom postavený. Ak dom stavali žalobca a žalovaná A. K. zo spoločných prostriedkov za trvania manželstva na pozemku, ktorý patril výlučne žalovanej A. K., mal súd skúmať, či sa žalobca nestal spoluvlastníkom pozemku následkom obdoby so spracovaním (§ 126 skôr platného zákona č. 141/1950 Zb.). 1)

Ak predmetná nehnuteľnosť je v bezpodielovom spoluvlastníctve žalobcu a žalovanej A. K., nemohla žalovaná A. K. touto nehnuteľnosťou sama bez súhlasu žalobcu disponovať, keďže nejde o bežnú záležitosť týkajúcu sa spoločných vecí, ktorú môže vybavovať každý z manželov, ale o záležitosť, na

ktorú je treba súhlas obidvoch manželov (§ 145 ods. 1 O. z.).

Žalobca sa domáhal „zrušenia zmluvy“ zo 6. 12. 1970 registrovanej Štátnym notárstvom v Michalovciach pod sp. zn. R I 125/70. Súd „zrušil“ darovaciu zmluvu, avšak neprešetril si, či aj prevádzané pozemky patria do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu a žalovanej A. K., alebo či žalovaná A. K. bola ich výlučnou vlastníčkou.

Súd rozhodol, že pozemky parc. č. 249, 250/1, 250/2 v M. patria do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu a žalovanej A. K. Žalobca sa však podľa znenia žaloby domáhal iba rozhodnutia, že rodinný dom postavený na pozemku parc. č. 249 v M. tvorí bezpodielové spoluvlastníctvo žalobcu a žalovanej A. K., a nenavrhol rozhodnúť, že aj ostatné nehnuteľnosti, o ktorých sa zmienil v žalobe, patria do bezpodielového spoluvlastníctva. Keď súd rozhodol, že aj ďalšie nehnuteľnosti patria do bezpodielového spoluvlastníctva žalobcu a žalovanej A. K., prekročil návrh žalobcu, hoci podmienky určené ustanovením § 153 ods. 2 O. s. p. neboli v tomto prípade splnené. Ak súdu nebolo jasné, čoho sa žalobca domáha, mal ho poučiť (§ 5 O. s. p.), ako má upraviť, prípadne spresniť svoj návrh.

V súvislosti s formuláciou žalobného návrhu, v ktorom sa žalobca domáhal, aby súd „zrušil zmluvu“ uzavretú medzi žalovanými, treba uviesť, že takýto návrh nezodpovedá ani ustanoveniam procesného ani hmotného práva. Občiansky zákonník (zákon č. 40/1964 Zb.) má ustanovenia o neplatnosti zmluvy ako aj o možnosti odstúpenia od zmluvy; nemá však ustanovenia, podľa ktorých by súd mohol zmluvu zrušiť. Návrhu, ktorým sa žiada, aby súd zrušil uzavretú zmluvu, nemožno teda vyhovieť. Je však povinnosťou súdu, aby žalobcovi poskytol podľa ustanovenia § 5 O. s. p. potrebné poučenie a viedol ho k takej formulácii návrhu, ktorá by zodpovedala ustanoveniam právnych predpisov a záujmom, o ochranu ktorých žalobca žiada. Tomu by zodpovedala žaloba o určenie, že zmluva je neplatná, alebo že vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti je žalobca. Povinnosťou súdu bolo tento nedostatok v konaní odstrániť.

Z uvedeného vyplýva, že súd prvého stupňa svojím rozhodnutím a v konaní, ktoré mu predchádzalo, porušil zákon v ustanoveniach § 6, § 120 ods. 1, § 132 a § 153 ods. 2 O. s. p. v súvislosti s ustanovením § 143 O. z. (§ 492 ods. 2 O. z.).

1) Porov. č. 65/1972 (str. 508) Zbierky súdnych rozhodnutí a stanovísk.